

լոյ իւրաքանչիւրին կը հարցնէ եւթա-
կոյ եղած հիւանդութիւնները, խնա-
մով զանոնք կը քննէ, միանոց զօրու-
թիւնը կը փորձէ և ըստ կարի աշխա-
տանք կը նշանակէ: Աւարժ աչոյ հա-
յեցուած մը եւ երկար հմուտ թիւն
պէտքէ իւրաքանչիւր դատապարտեա-
լի վիճակը ծանաչելու համար: Նոյն
տօմարին մէջ արձանագրող սրկիւնները
առանց որ և իցէ ստուծենէ խոյս տա-
լու ամեն ջանք եւ փոյթ կ'ընեն,
որպէս զի յաջողին բժշկիւնները պտու-
րել իրենց համար սահմանուած աշխա-
տանքէն ղերձանելու համար: Ասանցմէ
շատերը, գլխաւորապէս Թիարանի ինչ
բլալը գիտցողները, հիւանդ կը ձե-
ւանան և ամեն միջոց 'ի գործ կը դնեն
հիւանդանոցին մէջ փոքր տեղ մը ձեռք
ձգելու համար: Ոմանք իբր կայծակ-
նահար, գետին կ'իյնան անդամները
գալարելով և կը թաւալին մարմնոյն
միանոց ցնցման մէջ ընկղմածի նման.
ուրիշներն ալ լալով կը հազան, թոքե-
րը նկատել կ'տկնարկեն, օգնութիւն
կը խնդրեն և յանուն Աստուծոյ զը-
թու թիւն կը հայցեն: Անկարեկից բը-
ժիշկը այս ամենը տեսնելով հանդէս
ները գաղբեցնել կը հրամայէ նոցա.
եթէ շարունակեն, կը գանահարին:
Առաջին անգամ չէ որ այդպէս լանջ
քի և աչքի հիւանդութիւնները կը
կեղծուին: Եթէ խարեբայք բժիշկին
ազգարարութեանց ունկնդրութիւն չը-
նեն՝ սպառնալիք իրօք կը գործադրուին:

Բժշկական այցելութեան հետ Թի-
արանին քննիչին և ստեղծ կ'ունենայ,
որոյ պաշտօնն է թիապարտներուն քով
ղէնքեր, խարտոյներ, առատան և այլ
փախուստ դիւրացնող ուրիշ գործիք-
ներ գտնուիլը արգելել: Երկար հմուտ
թիւնը և փախտեան երկիւղը քննիչին
տեսութիւնը կը օրէ, որպէս զի բան մը
չը սահի իր տեսութենէն: Մինչդեռ

դատապարտելոյն ղգեստը մի կողմ կը
ձգուի, նա աչալըջութեամբ զայն կը
քննէ, բոլոր գրորանները կը կրկնէ,
ասթարին ամեն կողմը կը շօշափէ եւ
թիապարտին մօտենալով նորա բերա-
նին, ռնգունքը, ականջներուն ետին,
մաղերու մէջ և բաղուկի տակը կը նայի
մինչեւ որ բոլորովին ապահով ըլլայ թէ
մարմնոյն և ոչ մի կողմը իւր քննութե-
նէն վրիպած է, ըստ որում առաջին
անգամը չէ որ բերանն ու ռնգունքը
արգելեալ բանի մը թագստեան ծա-
ռայեցին: Մոլութեան հակամէտ այն
սպիրտաներու խորամանկութիւնը ա-
մեն միջոց գտնելու դասեր կը տայ ըզ-
գուշութիւնը ծաղրելու համար որչափ
ալ խիստ ըլլայ, այսու ամենայնիւ միւ-
շեւ այսօր իսկ սղոցներու, խարտոյնե-
րու եւ ելարաններու միջոցաւ շատ
փախուստներ պատահած են: Երկու
այն անձին, որ արգելեալ նիւթ մը
կ'ունենայ: Գաւազանի հարուածներն
ու զնդանը իրեն կ'սպասեն:

(Շարունակելու)

ՆԵՐՔԻՆ ԾՈՎ

ՅԱԼ ԶԵՐԻՍ

Մեր ընթերցողաց հաղորդեցինք
Գաղղիոյ գիտութեանց Ակադէմիայէն
ընարեալ Յանձնաժողովը մը ներկայա-
ցուցած տեղեկագրի եզրակացութիւն-
ները 'ի մասին Պ. Րուտէր դիտնակա-
նին աշխատութեանց, որ կը վերաբը-
րէին Ալճերիոյ հարաւարողմը ներքնա-
ծով մի բանալու խնդրոյն: Այս խնդ-
րոյն գէմ շատ մի կարեւոր նոր հակա-
ռակ առարկութիւններ եղած են, ու
լովք ոչ միայն կը մերժեն նոր ծովէն
յառաջ գալիք շոգիացմամբ Ալճերիոյ

մէջ ըլլալիք ջրասօստկան եղանակաւ րուծիւններն , այլ և կ'ըսեն , որ այս ծովին բարձրալանգակ եզրերը ստատիկ տկար զառ 'ի թափ մի պիտի ունենան և այս ափերը առողջութեան կտրի վնասակար պատճառ մի պիտի ըլլան ափրիկեան հեզիչ արեգական ջերմութեամբ գործարանաւորնիւթոց տարրալուծմամբ : Պ . Բուտէր այս ընդգիմաբանութեանց պատասխանած է ծանուցագրով մի , զոր Պ . տը Լէսէրս վերստին գիտութեանց Ակադէմիային ներկայացուցեր է . ուր նոր ընդգիմաբանութեանց հանգիստեր է :

Շոգիացման մասին՝ Սուէիզի ջրանցքին վերայ եղած փորձերէն կը հետեւընէ , որ նոր ծովը , օրը 39 միլիոն խորանարդ մեզր ջուր պիտի շագիւցնէ : Հարաւային , հար . — արեւելեան , կամ հար . — արեւմտեան հողմերը՝ որ այս երկրին տիրող հողմերն են , շագիւցեալ ջրոյ այս հսկայ կոյտը բնականաբար պիտի մղեն դէպ 'ի հիւսիս , այսինքն Ալճերիի և Թունուզի վերայ :

Արդ՝ մի կողմէն հաշիւը կը ցուցնէ , որ այս շագին բաւական պիտի ըլլայ սովորական ճնշման և 12 աստիճանի բարեխառնութեան տակ կիսով չափ յագեցնել 24 մեզր բարձրութիւն ունեցող և ամբողջ Ալճերին ու Թունուզը ծածկող օդոյ խաւ մի . միւս կողմէն եւս յայտնի է , որ խոնաւ օդոյ այսպիսի խաւ մի պիտի ունենայ ցերեկները արեգակնային ճառագայթից ատարը մեղմելու յատկութիւնը , իսկ գիշերները՝ ջերմութեան ճառագայթութեամբ յառաջ եկած ցրտացումը :

Բաց յայտնանէ , շագին ուրիշ արգասիք մի եւս պիտի ունենայ , այն է խտանալով անձրեւի , և նոյն իսկ ձիւնի պիտի փոխուի , որովհետեւ շագին բարձրանալով գրեթէ անմիջապէս Օ .

ընտ լեռանց բարձր շղթային պիտի պատահի , որ իբրեւ արգելիչ պիտի բռնէ : Երբ հարաւային հողմ մի , կիսով չափ յագեալ ջրոյ շագիւլ , այս զանգուածը չափէն աւելի ստուարացնէ , բաւական պիտի ըլլայ բարեխառնութիւնը 25 աստիճանէն 14 աստիճանի իջեցնել , քանի որ հարաւային կողմը մինչեւ անգամ ամառան ստատիկ ատենը ձիւն պիտի գտնուի : Շոգիացումը պիտի կրկնապատկի հար . — արեւելեան հողմով , որոյ մեծ պակասութիւնն է իւր չափազանց չորութիւնը . բայց դէպ 'ի Օրէն լեռները մէկ օրուան մէջ 78 միլիոն խորանարդ մեզր ջուր պիտի տանի :

Այն առարկութեան , որով կ'ըսեն թէ ներքնածովուն փոփոխակի հեղեղեալ և ցամաքեալ ափերը տկար հաւկում մի պիտի ունենան , կը պատասխանէ Պ . Բուտէր հաստատելով՝ որ կարծուածին չափ տկար չը պիտի ըլլան : Նոյն իսկ շատ մասանց մէջ , ծովեղերաց կարի մօտ , ջուրը 20 , մինչև 30 մեզր խորութիւն պիտի ունենայ : Իսկ Միջերկրականի հետ ունեցած հաղորդակցութիւնը միշտ շոգիացմամբ եղած ջրոյ կորուստը պիտի ընցնէ : Նոյնպէս ներքնածովը ոչ միայն առողջութեան վնասակար չը պիտի ըլլայ , այլ օգտակար . որովհետեւ պիտի ծածկէ շատ մօրուտ տեղեր , որոց ազդեցութիւնը աւելի վնասակար է առողջութեան : Բացուելիք ծովուն տեղը կայ հիմա հազարաւոր քառակուսի քիլոմետրներով ընդարձակութիւն ունեցող ճախճախուտ գաւառ մի , որ ձմեռն անմատչելի կ'ըլլայ , որովհետեւ սրտուններով և խոշոր եղեգներով կը ծածկուի . իսկ ամառը ցամաքելով՝ զանազան տխտերու պատճառ կ'ըլլայ : ներքնածովը այս մօրուտ գաւառը պիտի գոցէ ջրոյ թանձր խաւով մի :

Վերջապէս ըստ Պ. Բուտերի ներքինաժողովուն գլխաւոր օգուտները պիտի ըլլան, Ալճերիի և Թունուզի կլիմային հիմնական բարեփոխութիւն. Օրէսի և Աթլասի հարաւային երկիրներուն, նոյնպէս կեդրոնական Ափրիկէի կարաւանաց համար վաճառականական նոր ճանապարհ մի. Ալճերիի համար կատարեալ ապահովութիւն:

Բուտերի այս եղբակցութիւնները Ակադէմիայի Յուլիա 2-ի նիստին մէջ Պ. Գոնսօն անդամը մի առ մի քննադատեց՝ հետեւեալ պատճառաբանութեամբ:

1°.-Ներքինաժողովը Ալճերիի և Թունուզի ընդհանուր կլիման չը պիտի կրնայ բարեփոխել. որովհետեւ ըլլալիք շոգիացումը պիտի ցրուի Սահարայի մէջ, կամ պիտի կորսուի Միջերկրականի վերայ և կամ Օրէս շղթային մէջ սահմանաւոր միջոցներու վերայ պիտի խտանայ: Ընդունիմք, կ'ըսէ, որ կլիման պիտի չափաւորուի և նոր մշակութեանց առիթ պիտի ըլլայ. բայց այսու չը փոխարինուիր այն կորուստը, որոյ ենթակայ պիտի ըլլայ արմաւի արտադրութիւնը, որ այս գաւառին բուն հարստութիւնն է: Եթէ արդի արթնեան ջրհորները ընդարձակ ուլափաները ռադիոէլեկտրական ջրի բաւական ջուր չեն մատակարար, զանոնք բաղմանելով ամեն գաւառներու մէջ՝ երկրագործական ամեն պէտքերը կը լեցունին:

2°.-Նոր ճանապարհը վաճառականութեան երեւելի ծառայութիւն մի չը պիտի կրնայ մատուցանել, որովհետեւ կեդրոնական Ափրիկէի կարաւանները իրենց սովորական ճանապարհէն յետո չը պիտի կասին, այլ պիտի շարունակեն իրենց ընթացքը դէպ 'ի Մարոք և Թրիպոլի: Ի բաց առեալ գերեաց վաճառականութիւնը, կարաւաններուն փոխադրած վաճառք-

ները երեւելի բան մի չեն. որովհետեւ անոնց փոխադրածն է ստիպել ինչ ոսկեաւաղ, փշատամ և արծուէփետուր: Բաց յաստի, ներքինաժողովն մեծ մասը պիտի տարածուի Թունուզի իշխանութեան մէջ և այսու կարելի պիտի ըլլայ կասկածիլ, որ կարաւանները աւելի Միւսլիման իշխանութեան մի մէջ պիտի տանին իրենց վաճառքները. բան թէ Կոստանդինի գաւառին մէջ:

3°.-Գաւառին առողջօրհասական պայմանները բարելաւելէ շատ հեռի պիտի ըլլայ ներքնաժողովը: Ընդհակառակն աւելի հաւանական է կարծել, որ երկիրը անբնական պիտի ըլլայ ծովուն ցած ափանց վերայ գործարանանաւոր նիւթոյ տարրաւորեմամբ: Ներքին ծովը մղմամբ պիտի տեղեկէ տրթէտեան խաւին աղը, որով ջուրերը անըմպելի պիտի ըլլան և սուգման անյարմար: Օդոյ խոնաւութիւնը եթէ յառաջ գայ, արմաւեաց քանակութեան և Երոզացւոյ առողջութեան վնասակար պիտի ըլլայ:

4°.-Անապատի ծովը Ալճերին չ'ապահովենէ զատ Գաղղիական իշխանութեան շարունակական փոանգ մի պիտի ըլլայ: Այս ծովը, որոյ մուտքը և մեծ մասը Թունուզի մէջ պիտի ըլլայ և միայն արեւմտեան եզերքը Ալճերիի մօտ, անընդհատ հսկողութեան առիթ պիտի ըլլայ արգիլելու համար օտար վաճառականները, որք արդէն հարաւային երկիրներու վաճառքներով կը լեցին Ալճերին. և մանաւանդ պատերազմի ատեն ռազմամթերից գաղտնի փոխադրութիւնը այն ժողովրդոց մէջ այնչափ ստիպելի պիտի ըլլայ, որոյ հնազանդութիւնը շատ դժուարին է անմիջական սահմանափակութեան պատճառաւ:

Այսպէս Պ. Գոնսօն բացուելիք նոր ծովուն մատակարարելիք օգուտ-

ներն իրական չը համարիր և հարկաւ-
ւոր միջոցները , որ այս ձեռնարկին
համար պիտի ըլլան , պարզ կորուստ
մի կը սեպէ . և աւելի յառաջ կ'երթայ
ըսելով , որ եթէ այդ ծովը առաջունէ
ըստ , այնչափ վնասակար պիտի լինէր
Քաղղիական շահույ , զոր հարկ պիտի
ըստ գոցէ :

Անշուշտ Պ . Բուտէր և իւր կու-
սակիցները այդ ընդդիմախօսութիւն-
ները անպատասխանի չը պիտի թո-
ղուն : Պիտի պատասխանեն , պիտի
հերքեն իրենց հակառակորդաց կար-
ծիքները և այս վերջինները վերստին
պիտի խօսին և դործը համաձայնու-
թեան շատ մօտ չէ և այժմէն անկու-
րելի է կոնխադուշակել , թէ ո՞վ պի-
տի յաղթանակէ : Միայն այս յայտնի
է , որ Սուէիի պարանոցի բացման խոր-
հուրդին դէմ ասկէ պակաս ընդդի-
մութիւններ չեղան , բայց այսօր հա-
ղորաւոր նաւերու ճանապարհ կը տայ
և անոնք որ ամենէն աւելի կը հակա-
ռակէին , այժմ ամենէն աւելի կը շա-
հին Սուէիի ջրանցքէն :

Եթէ կան կարգ մը անձինք , որ
դիւրաւ կը սիրահարին երեւութապէս
ամեն մեծ խորհուրդներու , կան ու-
րիշներ ալ , որ ընդհակառակն ամեն
գաղտնիք անհետեւ կը համարին ,
զոր իրենք չեն յորոգած . բայց այն դա-
շտօնքը , որ ճշմարիտ է , միշտ կը յաղ-
թանակէ : Երբ առաջին անգամ Անգ-
ղիան Քաղղի հետ երկաթուղիով մի-
ացնելու համար Մանչի տակէն ստու-
րերկրեայ ճանապարհ մի բանալու խոր-
հուրդին վերայ կը խօսուէր , շատ մի ե-
րեւելի երկրաբաններ սխալցին հաս-
տատել ծակուելիք տեղը ահագին
խաւթերու գոյութիւնը , որոնք գոր-
ծին յաջողութիւնը անկարելի պիտի ը-
նէին . բայց այսօր ամեն ոք համոզուած
է , որ այս հսկայ գործը համեմատու-

բար շատ դիւրին է : Եւ անշուշտ մե-
տակայ տպագայի մը մէջ այս գործը
'ի կատար հասած պիտի տեսնուի .
թերեւս այսպէս ըլլայ նաեւ Պ . Բու-
տէրի յատակագիծը , որ այնչափ բու-
ռն կերպիւ կընդդիմաբանուի Ակա-
դէմիայի միջանի անդամներու կողմէն :

ԺԱՄԱՆԱԿԱԳՐԱԿԱՆՔ

Ամսոյ 24ին Ասորոց Սրբազան
Պատրիարքը որ բաւական ժամանակէ
'ի վեր Եւրոպա և Հնդկաստան կը ճա-
նապարհորդէր , աեղս ժամանեց : Ս .
Աթոռոյս կողմէն սիրալիր և պատուա-
լիւ կերպիւ ընդունուեցաւ . դիմուե-
րութեան զրկուած էին Գեր . Ներսէս
Եպիսկոպոսը , Արք . Աւագ-Թարգման
և Մկրտիչ վարդապետք երկու պա-
հակներով : Նախ՝ մեր վանքը եկաւ ,
Ս . Գլխադրի վրայ ուխտ և երկրպա-
հութիւն ընելէ զինի 'ի պատրիարքա-
րան ելաւ , ուր Ս . Պատրիարքը մեծ
հիւրասիրութեամբ ընդունեց . բաւա-
րան տեսակցութենէ յետոյ իրենց վան-
քը գնաց վանուցոյ եպիսկոպոսաց և
վարդապետաց ուղեկցութեամբ . իսկ
երկրորդ օրը Ամեն . Ս . Պատրիարքը
այցելութեան գնաց :

— Յաւոք սրտի այս անգամ Ազգ .
լրագրոց մէջ կարգացինք Ազգ . Ժողո-
վոց մէջ տեղի ունեցած յուզումներն և
սրաշունչութեանց դէմ եղած անուա-
նարկութիւններն : Ի հարկ է ամեն ժա-
մանակ այսպիսի ընթացք մի դատա-
պարտելի է , ըստ որում հետեւութիւ-
նը միշտ կործանում է . բայց մահաւանդ
ներկայ պարագայից մէջ , յորում աե-
րութիւնը և մեր դժբաղդ ազգը մեծ
տագնապի և ճգնաժամի մէջ են , անձ-
նական կիբքերու տեղի տալը՝ պար-
զապէս ազգատեցութիւն եւ ազգա-
մատնութիւն է :